

Stankovské zvesti

Obecné noviny pre Stankovany a Rojkov

číslo 3, ročník 1., 2008

Kostol v Stankovanoch má nový šat

Každý kostol je pre obyvateľov tej-ktorej dediny unikát. Hodiny ukazujú najpresnejší čas, veža sa nakláňa na sever, história je opradená legendami, či zvuk zvonu je počuť široko-ďaleko. Bez ohľadu na príslušnosť alebo nepríslušnosť ku katolíckej viere, je to práve chrám Boží, ktorý sa stáva dominantou a častokrát ozdobou obce. Odteraz sa i kostol v Stankovanoch z roku 1901 môže hrdo vystierať k nebu, a právom priťahovať pozornosť okoloidúcich.

Cesta k jeho novému ošateniu však nebola ľahká, pretože oprava v takom veľkom rozsahu si žiada nielen nemalú finančnú čiastku, no i bezchybnú organizáciu. V neposlednom rade bol potrebný aj tím zodpovedných remeselníkov, ktorí dokázali opravu zrealizovať. Doterajšia fasáda už dávno nespĺňala účel a bola skôr jazvou ako ozdobou tváre nášho kostola. Prvou viditeľnou zmenou bola oprava kostolnej veže, ktorá prebehla v jeseni minulého roka. Keďže budova sa stala

útočiskom lastovičiek, bez povolenia zbúrať hniezda sa stavať nemohlo. Na žiadosť bolo vystavené povolenie z Ministerstva životného prostredia, ktoré trvalo od 30. augusta 2007 do 15. apríla 2008. Oprava sa teda musela „vtesnať“ do týchto dní. Pokuta za zničenie jedného lastovičieho hniezda sa šplhá až do výšky 2 000 Sk. „Len pri kostolnej veži sa nachádzalo 150 lastovičích príbytkov“, povedal Rudolf Baleja, stavbyvedúci a koordinátor prác pri oprave. Rekonštrukcia fasády začala 25. marca a skončila 7. mája, čo je celkom 37 pracovných dní.

Vzhľadom na rozsah prác, ktoré sa začali postavením lešení a skončili uprataním okolia kostola, sa šat zmenil veľmi rýchlo. „Do karát nám hralo počasie, pretože sme mohli pracovať nerušené celé dni, ktoré nejdenný raz presiahli 14 pracovných hodín. Limitoval nás aj termín 1. svätého prijímania, aby mali deti na svoj veľký sviatok pekný kostol.“

Oprava prebiehala bez väčších problémov. „Ľudia sa pri nás častokrát zastavili a podporili dobrým slovom, či občerstvením. Boli však aj takí, ktorí sa radšej odvrátili. Veľmi nás mrzela nízka účasť na vyhlásených brigádach. Potrebovali sme pomocť pri čistení okien,

plechov, ktoré boli po murárskych a maliarskych prácach špinavé. Spolupatričnosť prejavilo iba 18 občanov.“ Pre krátkosť času, za ktorý mala byť rekonštrukcia zrealizovaná, bolo potrebné postaviť lešenie okolo celého kostola. Podľa informácie Rudolfa Baleju jeho hmotnosť presahovala 38 ton. „Práca s takouto ťarchou bola najnamáhavejšia. Len tí, ktorí pracovali na stavbách si vedia predstaviť náročnosť práce pri jeho stavaní, skladaní a prenášaní. Môžeme ďakovať Bohu, že pri takej rozsiahlej ploche lešenia sa nik z pracovníkov nezranil, pretože bolo postavené naozaj profesionálne.“

Celkom pracovalo a podieľalo sa na oprave 84 ľudí, z toho 33 bolo stálych pracovníkov, 11 pridelených pracovníkov z obecného úradu bez nároku na mzdu a 22 poľovníkov, ktorí strážili lešenie v nočných hodinách. Ochotné ruky k dielu priložilo aj 18 spomínaných dobrovoľníkov.

Pri oprave kostola, vrátane veže, bola dvakrát vyhlásená verejná zbierka a zrealizovaná poslancami obecného zastupiteľstva a členmi farskej rady. Peniaze sú prameňom lásky, ale aj sváru. Preto sme sa zaujímali o to, kam vyzbieraných 287 900 Sk z verejnej zbierky putovalo. „Oprava fasády bola vyčíslená na sumu 664 486 Sk. Z čoho 233 576 Sk uhradil Farský úrad v Stankovanoch, 50 000 Sk poddieleňníci Pozemkového spoločenstva Urbár Stankovany, vyššie spomínaných 287 900 Sk bolo použitých z verejnej zbierky a čiastku 22 085 Sk pokrýva obec. Z ušetrených peňazí na opravu veže v minulom roku sme doplatili 70 925 Sk. Takýmto spôsobom boli všetky práce na opravu fasády zaplatené.“ Podrobné informácie o výdavkoch a odpracovaných hodinách môžete nájsť vo vývesnej tabuli pri kostole.

A aké boli ohlasy na nový šat, do ktorého sa zaodel stankoviansky kostol? „Ľudia uvítali zmenu a oživenie, ktoré vniesla okrová farba. Vybrali sme ju po porade s pánom farárom a odborníkmi v Ružomberku.“

Ostáva nám už len poďakovať všetkým tým, ktorí akokoľvek podali pomocnú ruku. Pretože rekonštrukcia bola v každom smere náročná, vďaka podpore od finančných darov, cez stavenie lešení a čistenie až po prípravu občerstvenia, mohla byť zrealizovaná. Mená tých, ktorí sa na oprave kostola podieľali sú akoby tehličky v mure veľkej stavby. Ak by chýbala čo i len jedna jediná, stavba by nestála.

Naľavo po rekonštrukcii veže a fasády, napravo pred rekonštrukciou

EDITORIAL

Čoraz častejšie sa stretávam s otázkou našich čitateľov, kedy bude vydané ďalšie číslo Stankovských zvestí. Jeho príprava nie je jednoduchá, pretože chceme prinášať čo najširšie a najzaujímavejšie informácie, ktoré čitateľa poučia a zabavia zároveň. Redakcia ho „skladá“ v rámci svojho voľného času, ktorého ako viete, nikdy nie je dosť. Nuž, nech sa páči. Čítajte, dozvedajte sa, nechajte sa inšpirovať.

Zároveň som postrehla pozornosť ostatných obcí, ktoré naše a vaše noviny v dobrom závidia. Viem, že samochvála smrdí, no keby to bola pravda, na svete sa neďa dýchať. Vďaka zohratej spolupráci redakčnej rady, webovej stránky www.stankovany.sk a stále sa rozširujúcemu okruhu prispievateľov vám môžeme číslo po čísle prinášať širšie spektrum informačných „dobrot.“

Trocha samoľúbosti je v každom z nás. Preto by som vás chcela upozorniť na príspevok „Kto žil v našej dedine v minulosti“ od Mgr. Vladimíra Urbana. Vznikol z podnetu našej prvodopisovateľky Slávky Belkovej, ktorej za výborný nápad ďakujem. Čím je taký výnimočný? Pozorne čítajte, milí Stankovanci, dozviete sa, ktoré rodiny žijú v našej obci najdlhšie, ktoré priezviská môžeme považovať za pravé, stankovianske. Myslím, že mnohí zistíte zaujímavé skutočnosti.

Pri pohľade na tretie číslo ma nevdojak prenáha pocit nostalgie, pretože mu môžem dať prívlastok retrospektívny. V mnohých príspevkoch sa vraciame do minulosti, vďaka spomienkam tých skôr narodených,

sa pred nami vytvára obraz Stankovian, ktorý sme nepoznali alebo naň zabudli. Predstavujú život v našej dedine v celkom inom svetle. Možno bývalá sláva našich športovcov posmeli dnešnú generáciu. Možno spomienka na jazierko a výstup na Šíp, ktorý obdivujú turisti zo zahraničia, posilnia lásku a úctu k prírode. A možno to každú generáciu osmeli k dialógu. Pýtajte sa na spomienky starých rodičov. Odpovedajte na otázky vnúčikov. Rozprávajte sa a ne nechajte zomrieť dar komunikácie, ľudský kontakt, ktorý zblízuje.

Tretina príspevkov je tvorená externými dopisovateľmi. Je veľmi príjemné a zadostučňujúce čítať vaše texty a listy. Získame tak iný pohľad na obec, s ktorým sa delíme ďalej. Opätovne vás vyzývam k ďalším príspevkom, ktoré budeme uverejňovať. Nezáleží na tom, či ho vhodíte do schránky, či dáte do rúk niekomu z redakcie. Nezáleží, že píšete rukou na starý dopisový papier. Vaše príspevky majú čo povedať ostatným a to je dôležité.

Veľmi ma teší, že si postupne získavam dôveru ľudí, hoci nie som „Stankovka“, za čo som vám všetkým vďačná. Stankovany poznám od malička, moja prvá cesta vlakom viedla práve sem. Keď sme cestovali autom a prechádzali topoľovú aleju v Rojkove, vedeli sme, že už je dobre. Prirástli mi k srdcu, našla som tu pokoj, a preto urobím všetko, čo je v mojich silách aby som to Stankovanom vrátila.

Lubica Kubišová
šéfredaktorka

stankovskezvesti@centrum.sk

Slovo poslanca

Jana Vojtečková

Prihovám sa Vám, milí spoluobčania ako jediná žena v našom malom dedinskom parlamente. Som veľmi rada, že i nežnejšie pohlavie má svoje miesto medzi výlučne mužskou spoločnosťou, hoci vybojovať si autoritu a tobôž rozhodujúce slovo je náročné.

Každá minca má dve strany a práca poslanca, lepšie povedané poslankyne, prináša tak radosti ako aj starosti. Nie zbytočne hovorím o minciach. Spolu s nektorými poslancami a dvoma členmi Farskej rady v Stankovanoch sme sa podujali na zozbieranie finančných darov od vás spoluobčania, aby sme tak dopomohli ku zrekonštruovaniu nášho kostola. Všetkým sa vám chcem v mene nás, poslancov obecného zastupiteľstva úprimne poďakovať. Uvedomujem si, že peniaze, ktorými ste prispeli, dokážete využiť na iný, pre vás užitočnejší účel. Rovnako si uvedomujem, že častokrát boli darované vo finančnej tiesni. No kto v núdzi dáva, ten dvakrát dáva. Druhou stranou mince je skutočnosť, že vďaka zbierke sme my, poslanci, prišli do úzkeho kontaktu s občanmi, ktorých záujmy chránime na obecnom zastupiteľstve. Reakcie sa však rôznili. Vypočula som si vaše trápenia, no neraz aj spršky nepriemných slov. Pevne verím, že pomoc poslancov budete vyhľadávať intenzívnejšie. Je dôležité, aby sme dokázali pochopiť vaše starosti, aby sme poznali vaše pripomienky a návrhy, ktoré môžu zlepšiť váš život v obci.

Pri téme kostola sa pristavím, pretože je to miesto, ktoré má dost' priestoru pre každého. Je preto paradoxné, že prístup do neho nie je umožnený každému, kto chce doň vstúpiť. Možnosť zúčastniť sa na svätej omši by nemal byť obmedzený piatimi schodmi. Niektoré schody môžu viesť do neba, tie naše umožňujú vstup len zdravým ľuďom. Apelujem na potrebu vybudovania bezbariérového vchodu, ktorý by sprístupnil kostol nielen telesne postihnutým, ale i mamičkám s kočíkmi a starým ľuďom s barlami, či s problémami s výstupom po schodoch. Takéto riešenie nie je len pre dvoch vozičkarov, ktorých v obci máme ako si možno myslíte. Nikto z nás totiž nevie, kedy a ako sa môže ocitnúť na druhej strane bariéry. Len vtedy si totiž môže uvedomiť, aké zbytočné prekážky v živote existujú. Fyzické bariéry sa prekonať dajú, i keď s problémami. No tie horšie a oveľa ťažšie zdolateľné sa nachádzajú priamo v srdciach ľudí.

Obecné zastupiteľstvo.....	4
Zvesti.....	4
Kronika športu v Rojkove.....	5
Helena TAVELOVÁ rod. Straková...	5
Poľovnícke združenie Stankovany..	5
Spomienky na sviatok Božieho tela.	6
Stankovany OPEN 2008.....	6
Obecná knižnica v Stankovanoch...	6
Výstavba parku.....	6
Starajme sa o čistotu domova	6
Práca nezamestnaných na zveľaďovaní obce.....	7
Deti oslavovali svoj deň.....	7
SPOLOČENSKÁ KRONIKA.....	7

Listáreň.....	8
Z histórie obce	
Šoltýsi, sedliaci, želiari	
Kto žil v našej dedine v minulosti.....	9
Prírodné krásy	
Operený les.....	10
Zvesti špeciál	
„Neboj sa!“	
rozhovor s M. Pásztorom.....	11
Zvesti.....	12

REDAKCIA

Stankovské zvesti * Obecné noviny pre Stankovany a Rojkov * www.stankovany.sk
Vychádza s podporou Obecného úradu Stankovany, Číslo 3, ročník I., jún 2008, vychádza s povolením Ministerstva kultúry SR, registračné číslo: RP 361/2007

Šéfredaktor: Lubica Kubišová, **zástupca šéfredaktora:** Ján Buliak,
redakcia: Bohuslav Belko, Joachim Fúra, Milan Matejčík, Peter Straka, Mgr. Vladimír Urban,
grafická úprava: Lubica Kubišová, **fotografie:** Ján Buliak, **spolupracovali:** Ing. Ján Tatár
Texty neprešli jazykovou úpravou

Redakcia si vyhradzuje právo na apretáciu rukopisov a ich neuverejnenie

Stankovské zvesti

OBSAH

Zasadnutie obecného zastupiteľstva

Vyberáme z výpisu Uznesenia č. 3/2008 z druhého riadneho zasadnutia obecného zastupiteľstva v Stankovanoch konaného dňa 14. marca 2008:

Správa o hospodárení Obecné lesy s.r.o. Stankovany za rok 2007 a schválenie ročnej účtovnej závierky:

OZ berie na vedomie správu o hospodárení OL s.r.o. Stankovany za rok 2007.

OZ schvaľuje ročnú účtovnú závierku spoločnosti Obecné lesy Stankovany s.r.o. za rok 2007 bez pripomienok

Záverečný účet obce Stankovany za rok 2007:

OZ berie na vedomie rozbor rozpočtového hospodárenia obce za rok 2007. Záverečný účet obce a celoročné hospodárenie schvaľuje bez výhrad.

OZ schvaľuje použitie prebytku rozpočtového hospodárenia na tvorbu rezervného fondu vo výške 2,850.733,82 Sk.

OZ berie na vedomie žiadosti rodiny Janíkovéj

OZ predpokladá využitie parciel číslo PK 69 - 73 pre vlastné účely. V prípade, že dôjde k zmene zámeru zo strany záujmov obce, súhlasí s predkupným právom v prospech rodín žiadajúcich odkúpenie príslušných častí pozemkov, pri splnení rovnakých požiadaviek (aj finančných), ako všetkých ostatných žiadateľov.

OZ doporučuje záujemcom o vrátenie dedičstva, priznanie dvora a jeho zakreslenie v rozsahu väčšom, ako bola požiadavka riešená ROEP-om, postupovať vyhotovením geometrického plánu a spracovaním podkladov pre zápis do katastra prostredníctvom notára.

OZ ruší VZN obce Stankovany Č. 4/2003 o pravidlách času predaja v obchode a času prevádzky služieb.

OZ schvaľuje VZN obce Stankovany Č. 2/2008 o pravidlách času predaja v obchode a času prevádzky služieb.

OZ berie na vedomie žiadosť Slavomíra Šišitu o vybudovanie prístupovej cesty. Doporučuje KV a ÚP preskúmať opodstatnenosť požiadavky pre prístupovú cestu k rodinnému domu žiadateľa, spôsobom premostenia potoka, zo zdrojov obecného rozpočtu.

Za celé Uznesenie č. 3/2008 sa hlasovalo nasledovne:

Prítomných: 8 poslancov

Za: 7 poslancov - P. Bartoš, B. Belko, J. Buiač P. Brna, J. Fúra, M. Matejik, J. Vojtečková

Zdržali sa: 1 poslanec - P. Lacko

Vyberáme z výpisu Uznesenia č. 4/2008 z tretieho riadneho zasadnutia obecného zastupiteľstva v Stankovanoch konaného dňa 9. mája 2008:

Na zasadnutí obecného zastupiteľstva sa dňa 9. mája 2008 zúčastnili aj členovia Farskej rady v Stankovanoch pri vyhodnocovaní zbierky na opravu kostola

OZ berie na vedomie správu nezávislého audítora o vykonaní auditu ročnej závierky za rok 2007.

OZ berie na vedomie informáciu starostu obce o zhotovení plánu cintorína a jeho umiestnenie na webovej stránke obce. Súhlasí s úhradou nákladov na zhotovenie diela vo výške 5.000.- Sk

OZ berie na vedomie informáciu starostu obce o potrebe rozšírenia miestneho cintorína.

OZ berie na vedomie vyhodnotenie zbierky na opravu kostola, uskutočnenú poslancami OZ a dvoma členmi cirkevnej rady. Doporučuje oboznámiť občanov obce s výsledkom zbierky a s úhradou nákladov vo vývesných skrinkách a v miestnom rozhlas.

OZ berie na vedomie informáciu starostu obce o možnosti odkúpenia nákladného vozidla z prebytočných zásob Ministerstva obrany SR. OZ nedoporučuje a nesúhlasí uskutočniť uvádzanú transakciu.

OZ berie na vedomie informáciu poslancu a predsedu komisie pre rozvoj, kultúru, školstvo a šport - M. Matejika, ohľadom opravy križa na cintoríne. OZ navrhuje a súhlasí pre tento účel vyčleniť z obecného rozpočtu finančnú čiastku vo výške 10 000 Sk.

Za celé Uznesenie č. 4/2008 sa hlasovalo nasledovne:

Prítomných: 8 poslancov

Za: 8 poslancov - P. Bartoš, B. Belko, J. Buiač P. Brna, J. Fúra, P. Lacko, M. Matejik, J. Vojtečková

Mimoriadne zasadnutie OZ, zamerané na výstavbu diaľnice D1 Turany - Hubová, 5.6. 2008:

Obec Stankovany je ohraničená ochrannými pásmami národných parkov. To málo stavebných pozemkov, pre bytovú výstavbu a rozvoj cestovného ruchu budú ochudobnené o tie, ktoré zaberie výstavba diaľničných stavebných objektov – stredisko správy a údržby diaľnice, most na prepojenie dvoch tunelov, obslužné komunikácie k tunelom, preložky ciest, vytvorenie hlavného stavebného dvora a skládok materiálu. Parcely, ktoré sa nachádzajú v blízkosti výstavby budú znehodnotené a obmedzia rozvoj obce.

Spríevodná správa vypracovaná projektantmi však nerešpektuje právoplatné územné rozhodnutie a odmieta splniť podmienku, ktorú si obec stanovila. Požiadu je rozšírenie prístupovej cesty z Ľubochne do Stankovian z pôvodných 4m na odporúčaných 6m v súbehu rieky Váh a úsek doplniť o cestné zvodidlo. Komunikácia je už teraz nevyhovujúca, je užívaná nielen osobnými vozidlami, ale i deťmi dochádzajúcimi do ZŠ Ľubochňa. NDS ju plánuje dočasne využívať pre svoje účely. Je preto nemysliteľné, aby cesta o šírke 4m bola dostačujúcou pre osobné automobily, bicyklistov, deti a zároveň pre ťažké stroje.

OZ sa na mimoriadnom zasadnutí zaoberalo aj neprimerane nízkou hodnotou pozemkov, ktoré pre účely odpredaja NDS vypracoval znalec. Pre 1m² trvalého záberu pôdy v katastrálnom území obce Stankovany vyčíslil kúpnu cenu 98,1 Sk a pre dočasný záber 11 Sk. Hodnota bola v porovnaní s okolitými obcami niekoľkonásobne podcenená. OZ preto žiada úpravu ceny pozemkov, resp. ujednotenie v katastrálnych územiach okolitých obcí. Pripomienky budú zaslané NDS na zapracovanie do kúpnych zmlúv.

Futbalisti z Rojkova proti ŠK Černová. 25. august 1946
horný rad zľava: F. Kováčik, E. Lacko, F. Dvorštiak
horný rad zprava: A. Chovanec
dolný rad zľava: B. Chovanec, M. Urban, C. Klenec, P. Letko

Kronika športu v Rojkove

Hlad po športe bubnuje na poplach

Šport je čoraz vzácnejší fenomén, ktorý skloňujeme každý deň a vždy nám prináša istú pohodu, vyplňa voľné chvíle a ukazuje nám dar človeka – radosť z pohybu.

Vyzývam k spomínaniu na tých, ktorí už bohužiaľ nie sú medzi nami, ale aj na tých, ktorí sú pamätníkmi tohto obdobia. Verím, že zároveň predostriem našej mladi, že vtedajší športovci boli naozaj tí, ktorí to so športom mysleli vážne.

Športová aktivita v osade Rojkov sa začala organizovať po vojne v druhej polovici 40-ich rokoch, keď mladým športovcom učarila lopta. Ladislav Štúr a Blažej Chovanec začali formovať futbalové družstvo, ktoré neskôr začalo hrať v okresnej súťaži.

Trénerom, vedúcim a hráčom v jednej osobe bol už spomínaný Ladislav Štúr. Branár Matej Urban, či hráči Peter a Vladimír Letkovci, Anton Čieško, Cyril Klenec, ale aj posily z Kraľovian v osobách Dana Kyššu, Dana Chylu alebo Vavra Štúra, prezývaný Koník a ďalší, tvorili výborný a stmelený káder vtedajších futbalistov Rojkova. Ich drezy, čisto biele, lemované modrým okolo krku a rukávov s modrou hviezdou na hrudi, robili často vrásky na tvárach súperov. Hrávalo sa na ihrisku v Rojkove vedľa hlavnej cesty pri starej hasičskej zbrojnici.

Popri nich hrávalo aj dorastenecké futbalové družstvo pod taktovkou Jozefa Kachúta st. a Vendelína Čieška st.. Obidve družstvá sa vždy čestne držali v strede tabuľky. Takéto boli prvé športové krôčiky v osade Rojkov. Ťažké, náročné, ale o to viac lahodiace oku vtedajšieho diváka ako dnes.

V 50-ich rokoch sa opäť pod vedeným L. Štúra formovalo tentoraz lyžiarske družstvo bežcov a skokanov, vtedy už pod strieškou Klub slovenských turistov a lyžiarov. Nemožno nespomenúť športovcov týchto disciplín ako boli Vojtech Letko, Vladimír Letko, Vendelín Čieško, František Chovanec, Jozef Letko, Jozef Dvorštiak, Anton Halama a ostatní.

V roku 1958 náš športový duch zakotvuje do vtedajšej TJ Stankovany, konkrétne jeho lyžiarskeho oddielu. Od tohto obdobia nadobúda šport v Rojkove nové rozmery, začína veľký ruch v oblasti lyžovania. Vyrastajú nové osobnosti, ktoré na zjazdovkách doslova čarujú. Jozef Letko a Peter Tatár ukazujú ostatným, v čom je ich sila na lyžiarskom svahu - Pálenica. Mali aj svojich nástupcov, ktorí odkukávali ich majstrovstvo ako boli Jozef Kachút, Ľudovít Štúr, Margita a Marta Štúrové. Neskôr ku sláve prispieva Dido Štúr, Dušan a Jozef Kachútovci, Janka a Danka Tatárové, Jaroslav a Jozef Letkovci a ďalší.

Okrem toho sa Rojkov stáva pravidelne usporiadateľom lyžiarskych pretekov v obrovskom slalome okresných preborov žiakov, dorastencov, dorasteniek, mužov a žien. Svah sa stáva známym miestom stretnutí tých najlepších lyžiarov v celom okrese. Preteky sa tradične uskutočňovali na Pálenici so štartom pri Janigovom kostole.

Pýchou celého okresu bol v roku 1962 prvý atypický lyžiarsky vlek postavený práve na Pálenici, ktorý sa mohol rovnáť lyžiarskym vlekom v Tatrách. Dielo sa stalo veľkou atrakciou a obdivným výtvorom ľudských rúk. Slúžilo širokej športovej verejnosti viac ako 20 rokov.

V 80-tych rokoch športový duch stagnoval. Snáď len sporadicky sa zúčastňovali vtedajší športovci pretekov. Lyžiarsky vlek bol síce len do šrotu, bolo treba postaviť nový. Odrazovým mostíkom sa stal rok 1990, kedy sa vytvorila nová organizácia Lyžiarsko-turistický klub. Bolo zrejme, že lyžovanie majú ľudia veľmi radi a túžia po novom veku. Sen sa premenil na skutočnosť, keď v roku 1993 za pomoci TJ Kraľovany a OcÚ Stankovany postavili v lokalite pod Grúňom nový lyžiarsky vlek TATRA POMA, ktorý je majetkom TJ Kraľovany. Lyžiarsky vlek slúži k spokojnosti širokej lyžiarskej verejnosti aj dnes.

Nové storočie zabubnovalo na poplach. Hlad po športe v miestnej časti Rojkov stagnuje. Lyžiarske stredisko pod Grúňom ziva prázdnotou, futbalové ihrisko len sporadicky zaplnia pár chlapcov, turistický výstup na Kopu je veľkou neznámou pre mladú krvterajšiu mládež. Azda ich premohla mánia počítačov, premnožené filmy západu v televízii? Nuž zdviham aj za vás milí rodičia, rovný prst. Kam sa ubera naša mládež, čo napíšeme do knihy športu našej obce ďalej? Navždy ju zatvoríť? Zatiahnime záchrannú brzdu kým je ešte čas.

Vendelín Čieško. tajomník LTK Rojkov.

Helena TAVELOVÁ rod. Straková

* 11.4
1928

+ 26.6
1997

11. apríla sme si pripomenuli nedežité 80-te narodeniny našej rodáčky Heleny Tavelovej.

Právom ju môžeme považovať za najväčšiu postavu športu v histórii obce, aj keď jej kariéra bola pomerne krátka a o jej športovej dráhe sa ani veľa nevedelo, keď mala tú česť reprezentovať Československú republiku.

Vyrastala v skromných podmienkach spolu so svojimi piatimi súrodencami, kde šport nebol ničím cudzím. Dôkazom čoho je aj ten fakt, že všetci štyria bratia hrávali futbal za rodnú obec, najstarší Ján hrával dokonca aj za Ružomberok.

V roku 1943 ako 15 ročná odchádza z rodnej obce do učenia do vtedajších Baťovian, dnešné Partizánske, do Baťovej školy práce. Ako pohybovo nadaná začala skoro reprezentovať školu v atletických disciplínach, hlavne v šprintoch. Po skončení vojny sa atletike začala venovať vážnejšie, pričom sa začala špecializovať na päťboj.

Už v roku 1946 vyhrala v Zlíne v behu na 60 m v rámci športového dňa mládeže. V nasledujúcom roku počas V. ročníka memoriálu Tomáša Baťu v Baťovanoch sa stáva víťazkou päťboja. V roku 1948 v rámci VI. ročníka memoriálu T. Baťu vo Svite toto víťazstvo obhájila. To už je uznávanou pretekárkou medzinárodnej úrovne, ktorá sa pohybovala na atletických ováloch v spoločnosti takých pretekárov, ako boli napríklad manželia Zátupkovci. V tom istom roku na základe dosiahnutých výsledkov bola nominovaná na OH do Londýna vo svojej disciplíne v päťboji.

Namiesto slastného pocitu z účasti na OH ju však čakalo v Prahe tesne pred odletom nemilé prekvapenie, keď sa dozvedela, že ju na poslednú chvíľu vyškrtli z nominácie a namiesto nej cestovala na OH česká pretekárka. Bol to pre ňu šok, ktorý poznačil jej ďalšiu pretekársku kariéru. Chápala to ako nesmiernu krivdu, ktorá ju hlboko ranila.

V roku 1949 ešte reprezentovala Československo na medzinárodných pretekoch v Helsinkách a v Moskve. V tom istom roku však svoju krátku kariéru ako 21-ročná ukončila a na atletiku úplne zanevrela. Bolesť na duši bola silnejšia ako chuť pretekať. Ako spomienka na ňu zostali už len patinou zašlé poháre za prvenstvá, ktoré získala za víťazstvá v memoriáli T. Baťu, ako aj strieborný servis, ktorý vyhrala vo svojich posledných pretekoch v Moskve.

Mgr. Škuta Pavol

Poľovnícke združenie Stankovany

Poľovnícke združenie v Stankovanoch v podobe ako existuje dnes vzniklo v r. 1994. Do tohto roku chotár Stankovian patrilo do poľovného združenia Skladaná-Ružomberok.

Dňa 4. marca 1994 sa konala ustanovujúca členská schôdza, na ktorej 21 miestnych poľovníkov založilo Poľovnícke združenie Stankovany. Predchádzala tomu skoro dvojročná práca prípravného výboru, ktorá vyvrcholila vydaním Rozhodnutia Lesného úradu v Liptovskom Mikuláši, v ktorom lesný úrad od 1. januára 1994 uznáva združený poľovný revír Stankovany. Poľovný revír pozostáva z pozemkov prenajatých od Štátnych lesov - Lesný závod Ružomberok, Obecných lesov Stankovany, Urbárov Stankovany, Babala Kaša, Švošov, Povodia Váhu, drobných vlastníkov z obcí Stankovany, Švošov a Oravská Poruba. Poľovný revír sa nachádza v katastrálnych územiach obcí Stankovany, Švošov, Komjatná, Žaškov a Ľubochňa. Výmera revíru bola 2594,63 ha. z toho 1894,98 ha lesa 744,65 pôdohospodárskej pôdy. Revír bol zmluvne prenajatý na 10 rokov.

Na ustanovujúcej členskej schôdzi boli schválené statuty PZ Stankovany, v ktorých sa okrem iného hovorí, že členom PZ Stankovany sa môžu stať len občania Stankovian a Švošova, ktorí majú v obciach poľnohospodársky a lesný majetok.

Členovia PZ sa hneď po vzniku pustili do zveľaďovania poľovného revíru. Vybudovali 14 krmelcov, 26 solísk, posedov, postavili chatu a pravidelne obnovujú ochranné chodníky. Dnes je odhadnutá cena na vybudovanom majetku 195 000.-Sk. Každý rok odpracujú členovia združenia brigády pri zalesňovaní, čistení lesa, uhadzovaní hmlaziny, prerezávkach v lesoch obce, alebo miestnych urbároch. Veľa hodín odpracovali aj priamo v obci napríklad pri generálnej oprave kaplnky na dolnom konci, kde upravia omietku, strechu, zabezpečili zvon, urobili nové oplotenie. Rovnako boli výsledkom ich práce altánok pred obecným úradom, „špacír“ z Ľubochne na Laz, križe na Kope a Šípe, lavičky pri mädokýši na Močiaroch.

V r. 2004 boli obnovené nájomné zmluvy. Výmera revíru bola upravená na 2382 ha. Revír bol preradený zo IV. bonitnej triedy do II. bonitnej triedy, čo ovplyvnilo zvýšenie nájomu z 8.-Sk na 16.-Sk za 1 ha.

Normované kmeňové stavy boli vypočítané na 26 ks jelenej zveri, 24 ks srnčej zveri, 7 ks diviacej zveri.

V r. 2007 bol prevedený nasledovný odstrel 1 jelen, 2 jelenice, 3 jelenčatá, 3 srnce a 1 diviak.

Na výročnej členskej schôdzi boli prijatí 2 kandidáti, 2 občania zo Stankovian navštevujú kurz na získanie poľovného listka.

Poľovnícke združenie svoju činnosť financuje najmä z členských podielov. Na r. 2008 VČS stanovila členský podiel na 1500.-Sk na jedného člena. Pri prijatí nového člena PZ bol členský podiel na majetku PZ stanovený na 15 000.-Sk.

Milan Straka

Spomienky na sviatok Božieho tela

Stále je medzi nami množstvo starších spoluobčanov, ktorí si neraz pri rodinných stretnutiach alebo iných spoločenských posedeniach zaspomínajú na dávnejšie časy našej obce.

Jednou z tradícií a spomienok je aj procesia, ktorá sa konala pravidelne na sviatok Božieho tela. Po svätej omši sa sprievod vydal k oltárikom, ktoré robili ľudia na priedomí striedavo na dolnom alebo hornom konci od kostola. Oltáre boli postavené pri domoch č. 19, 40, 50 a 65, kde boli kedysi drevenice. Na hornom konci to bolo číslo domu 110. No väčšina týchto domov dnes už nestojí. Na zhotovení týchto oltárikov sa podieľali občania, ktorí bývali blízko označených domov. Účasť pri stavaní pokladal každý za akúsi česť.

Keď sa skončila pobožnosť, sprievod sa vydal smerom ku oltárom. Na jeho čele niesli kríž, za ním kráčali chlapci, následne dievčatá oblečené v bielych šatách. V rukách niesli košíčky s natrhanými lupenami poľných kvetov, ktoré rozhadzovali po ceste. Potom to boli väčší miništranti nesúci baldachýn, pod ktorým kráčal pán farár so

Oltáre stavali ľudia svojpomocne, pre každého to bola česť

Procesia tvorená prvoprijímajúcimi, miništrantami a kňazom

sviatosťou oltárnou. Celou cestou sprievod spieval nábožné piesne. Skúste sa vy, milí mladí spoluobčania dopytovať svojich starých rodičov o tom, ako sa žilo, a ktoré zvyky sa zachovali dodnes. Určite vám radi odpovedia a vy sa dozviete množstvo zaujímavých vecí.

Alojz Helo

OPEN Stankovany 2008

74 šachistov z 24 oddielov Slovenska a jedného oddielu z Čiech sa 15.03.2008 zúčastnilo 9. ročníka medzinárodného náborového šachového turnaja OPEN Stankovany, hraného ako turnaj o "Putovný pohár starostu obce Stankovany". Turnaj po tretíkrát za sebou vyhral Anton Šingliar z ŠK Dolný Kubín, ktorý si týmto víťazstvom odviezol prvú cenu. Sklamaná zo svojho výkonu bol najvyššie nasadený Pavol Palider, ktorý skončil až na 23 mieste. Prijemným prekvapením v silnej konkurencii je pekné 7. miesto hráča KoBo Stankovany Juraja Piecku. Turnaj otvoril starosta obce Ing. Ján Tatár. V závere sa nezabudol všetkým poďakovať za účasť, dôstojnú reprezentáciu a športový prístup, prítomných pozval na jubilejný 10. ročník.

Na turnaji bolo rozdelených 11 súd medailí. Okrem nich, peňažných a vecných cien si každý šachista odviezol spomienkový predmet. Celý turnaj sa niesol vo veľmi milej a priateľskej atmosfére. K priebehu celého podujatia nebola vznesená žiadna negatívna pripomienka ani reklamácia! Naopak hráči prisľúbili účasť na budúcom 10. ročníku.

Ing. Emil Konkol

	Meno	Klub	Body
1	Šingliar Anton	ŠK Dolný Kubín	6
2	Reisel František	ŠK Prievidza	6
3	Knaperek Jozef	ŠK Dolný Kubín	5"

7	Piecka Juraj	KoBo Stankovany	5
46	Halička Maroš	KoBo Stankovany	3
47	Lepiš Tomáš	KoBo Stankovany	3
52	Tittel Emil	KoBo Stankovany	3
54	Konkofová Nikolka	KoBo Stankovany	3
60	Kratochvíl Ján ml.	KoBo Stankovany	2"
63	Konkofová Zuzana	KoBo Stankovany	2
64	Kratochvíl Patrik	KoBo Stankovany	2
65	Marcoňová Karolína	KoBo Stankovany	2
66	Zrník Miroslav	KoBo Stankovany	2
68	Baleja Tomáš	KoBo Stankovany	2

Obecná knižnica v Stankovanoch

Blíži sa čas letných prázdnin, čo pre naše deti znamená oddych od školských povinností. Dvojmesačnú pauzu využívajú rôzne, absolvujú letné tábory, dovolenky s rodičmi, šantia po lúkach, navštevujú staré mamy.

Je v záujme ich, ako i rodičov, aby čas využili čo najlepšie. Jednou z možností, ako mozgové bunky udržať v činnosti je čítanie kníh. Jediným pokladom, ktorý nikto nikomu nevezme je práve vzdelanie a jedna z mnohých ciest je ukrytá v knihách.

Najbližším a najdostupnejším spôsobom je navštevovanie knižnice. Vzhľadom na abnormálne vysoké ceny kníh, ktoré lákajú z pultov knihkupectiev je členský poplatok 10 Sk v stankovianskej knižnici úsmevný. Tak málo stačí za prístup ku jej fondu. Čitatelia môžu jej priestory v budove obecného úradu navštíviť každú stredu od 14:00 do 17:00. Otváracia doba je pevná, počas

letných prázdnin sa nezmení.

Ponuka literatúry sa každým rokom rozširuje, pravidelne obec investuje 20 000 Sk na nákup nových kníh v počte 50-60 titulov. Fond obsiahnutý v 5 966 knihách je rozdelený do kategórií náboženská literatúra, náučná literatúra, poézia, pre mládež do 10 rokov, pre mládež od 10 rokov a beletria pre dospelých. V roku 2008 má obecná knižnica 65 aktívnych členov. Medzi najnovšie a atraktívne knihy, ktoré si môže každý člen vypožičať patria

Ottova Encyklopédia SLOVENSKO, celá sedemročná séria Harry Potter vrátane najnovšieho dielu Dary smrti, či romány pre ženy od Tani Keleovej – Vasilkovej. Teda je si z čoho vyberať.

A aké knihy sú teraz najviac v móde? „Keďže našou najväčšou skupinou sú deti vo veku 8 až 15 rokov, sú to najmä rozprávky. Dobré sa nám číta Harry Potter a samozrejme povinné čítanie. Pre deti sú mimoriadne obľúbené aj knihy o zvieratkách,“ hovorí Mária Demikátová, vedúca knižnice v Stankovanoch.

Najmladšou čitateľkou je 8-ročná Simonka Buvalová a tou najvernejšou pani Žofia Huntatová. Napriek veľkému vekovému rozdielu ich spája spoločná láska k písanému slovu, láska ku knihám. Vzdelanie je ku nám veľmi blízko, pretože knihy sú našimi nemými učiteľmi.

lk

Výstavba parku

Obecný park, ktorého hrubé kontúry môžete vidieť napravo od obecného úradu, má v budúcnosti slúžiť ako detské ihrisko a areál pre rôzne kultúrne podujatia. V dnešných dňoch jeho budovanie stagnuje, nakoľko chýba potrebná technika. „Projekt by sme chceli dokončiť a dať do užívania občanom koncom letných mesiacov alebo na začiatku jesene“, vysvetľuje starosta obce. Park plánuje doplniť lavičkami a vytvoriť tak miesto, kde by v peknom prostredí rodiny s deťmi, či starší občania, mohli nájsť oddych a relax. Rovnako ho budú využívať deti zo základnej a materskej školy na vychádzky. Zriadením menšieho pódia s lavičkami a stolmi by mohol park nájsť aj uplatnenie pre posedenia pri dobrej hudbe. Doplňený bude okrasnými krikmi a stromami. „Bohužiaľ, všetko sa však bude odvíjať od finančných možností. Vypracovanie architektonického projektu by pomohlo jeho estetike, obec však použije finančné zdroje pre takýto účel na priamu výstavbu,“ dodáva starosta.

lk

Starajme sa o čistotu nášho domova

„Ak pôvodcu čiernej skládky okamžite neprichytíme pri čine, tak je veľmi malá pravdepodobnosť, že sa dopátra, kto ju vytvoril,“ konštatoval štátny tajomník ministerstva životného prostredia Jaroslav Jadauš. Pôvodcovi čiernej skládky hrozí až 500-tisícová pokuta.

Zdá sa, že ani táto hrozba neodrádza ľudí skládka zakladať. Nedeľnú prechádzku po krásnom okolí, aké tu máme, neraz prekazia haldy odpadu najrôznejšieho druhu. Od chladničiek vyhodенých pri podjazde na dolnom konci cez dlaždice a toaletné misy po bojler, tu nájdete hocičo. Kopy vytvárajú nepekňú jazvu na tvári jedinečnej prírody, ktorú by sme si mali chrániť a vážiť.

Občan ako pôvodca komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov, má povinnosť ukladať komunálny odpad na miesta, určené obcou a do zberných nádob, zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu. Tieto povinnosti má obec podchytené vo Všeobecne záväznom naria-

dení o komunálnom odpade.

Obec disponuje jedným veľkokapacitným kontajnerom, ktorý sa nachádza pri cintoríne. Je určený pre účely cintorína, no možno do neho dávať aj drobný stavebný materiál. Najrozšírenejšou zložkou čiernych skládok je práve takýto druh odpadu. Vývoz separovaného odpadu je zabezpečený technickými službami. Na obecnom úrade každému občanovi ochotne pomôžu a usmernia ho ak sa chce drobného stavebného materiálu zbaviť spôsobom, ktorým neublíži okolitému prostrediu. Takto zostane ovca celá a vlk sýty. lk

Ukážka toho, čo všetko sme schopní vyhodit' do kontajnera určeného pre cintorín a pre drobný stavebný materiál. Podobný obraz odpadu v prírode však bolí viac

Práca nezamestnaných na zveľadňovaní obce

Nezamestnanosť v Stankovanoch klesla z 30 ľudí na 10. Z tohto čísla vyplýva, že na aktivačných prácach sa môže ďalej zúčastňovať len tretina z pôvodného stavu. Podľa zákona musia odpracovať dva dni po 8 hodín v jednom týždni. Teda každý deň môže obec využiť služby troch až štyroch nezamestnaných, čím je jej možnosť značne obmedzená.

Naši nezamestnaní sa nemalou mierou podieľajú na skvalitnení života Stankovian. Veľkou pomocou boli pri oprave kostola, pretože odpracovali 342,5 hodín a robili tak bezplatne. Ich výpomoc a aktivity si často krát neuvedomujeme, no boli to práve oni, ktorí vyčistili priekopy pri hlavnej ceste od sklenených a PET fliaš. Rovnako sa postarali o skultúrnenie okolia cintorína, mädokýšu, či kultúrneho domu. Sprístupnili množstvo miestnych komunikácií odstránením krov a stromov pre nákladné vozidlá technických služieb a vývoz komunálneho odpadu. Takto sprehľadnili cesty na Kúte, na Polômku, pri cintoríne a na Kopani v Rojkove. V tomto roku už druhý raz nezamestnaní vykosili areál cintorína, no pre celkový upravený vzhľad si budú musieť miest okolo hrobov vyčistiť sami občania.

Obec rozširuje verejné osvetlenie v okrajových častiach a veľkou pomocou boli práve nezamestnaní. Rovnakou mierou pomáhali aj pri budovaní novej trafostanice na dolnom konci pre Polômku. Starosta obce Ing. Ján Tatár pokračuje v opisovaní prác „radi by sme pokračovali v úprave jazierka na Močiaroch, žiaľ táto aktivita je pozastavená zo strany Národného parku Malá Fatra.“ Oporou obce sú v rámci malých obecných služieb aj pri odstraňovaní invázných rastlín, ktoré máme v Stankovanoch. Ide najmä o rozšíreného pohánkovca japonského, českého a sachalínskeho a boľševníka obrovského, ktorí trápia takmer všetky mestá a obce.

Stankovany plánujú využiť služby nezamestnaných pri opravách a asfaltovaní ciest, ktoré sa zrealizujú vďaka sponzorskému príspevku z rozpočtu obce. Starosta obce Ing. Ján Tatár pokračuje v opisovaní prác „radi by sme pokračovali v úprave jazierka na Močiaroch, žiaľ táto aktivita je pozastavená zo strany Národného parku Malá Fatra.“ Oporou obce sú v rámci malých obecných služieb aj pri odstraňovaní invázných rastlín, ktoré máme v Stankovanoch. Ide najmä o rozšíreného pohánkovca japonského, českého a sachalínskeho a boľševníka obrovského, ktorí trápia takmer všetky mestá a obce.

Stankovany plánujú využiť služby nezamestnaných pri opravách a asfaltovaní ciest, ktoré sa zrealizujú vďaka sponzorskému príspevku z rozpočtu obce. Starosta obce Ing. Ján Tatár pokračuje v opisovaní prác „radi by sme pokračovali v úprave jazierka na Močiaroch, žiaľ táto aktivita je pozastavená zo strany Národného parku Malá Fatra.“ Oporou obce sú v rámci malých obecných služieb aj pri odstraňovaní invázných rastlín, ktoré máme v Stankovanoch. Ide najmä o rozšíreného pohánkovca japonského, českého a sachalínskeho a boľševníka obrovského, ktorí trápia takmer všetky mestá a obce.

Stankovany plánujú využiť služby nezamestnaných pri opravách a asfaltovaní ciest, ktoré sa zrealizujú vďaka sponzorskému príspevku z rozpočtu obce. Starosta obce Ing. Ján Tatár pokračuje v opisovaní prác „radi by sme pokračovali v úprave jazierka na Močiaroch, žiaľ táto aktivita je pozastavená zo strany Národného parku Malá Fatra.“ Oporou obce sú v rámci malých obecných služieb aj pri odstraňovaní invázných rastlín, ktoré máme v Stankovanoch. Ide najmä o rozšíreného pohánkovca japonského, českého a sachalínskeho a boľševníka obrovského, ktorí trápia takmer všetky mestá a obce.

Deti oslavovali svoj deň

V nedeľu 1.6.2008 Miestny spolok Slovenského červeného kríža organizoval športovo-kultúrne, súťažné podujatie pre deti, ale aj pre dospelých, pri príležitosti medzinárodného dňa detí. Podujatie sa uskutočnilo pri futbalovom ihrisku v Stankovanoch.

Vydarenú akciu moderovala Ľudmila Bartošová a o hudobnú produkciu sa postaral Martin Galo. Začiatok podujatia bol o 13.00 hod. Úvodné minúty patrili „tanečnému pódiu“ pre deti všetkých vekových kategórií, aj keď najviac bolo práve tých najmenších. Po roztancovaní sa začala súťažná časť, v ktorej sa mohli vyšantiť a ukázať svoje fyzické schopnosti nielen všetky zúčastnené deti. Miesto pre súťaženie sa našlo aj pre prítomných rodičov a ostatných prítomných účastníkov akcie z radov dospelých. Pre každého súťažiaceho čakala sladká odmena. Záverečná časť podujatia, ktorému prišlo aj nádherné, slnečné počasie, patrila bohatej tombole, z ktorej mali radosť všetky deti. Po šiestich hodinách priebehu akcie sa spokojné a unavené deti porozchádzali domov, aby sa na ďalší deň v škole a v škôlke mohli so svojimi dojmami a zážitkami z podujatia podeliť aj s ostatnými spolužiakmi a kamarátmi. Všetci si spoločne želáme, aby tento sviatok všetkých detí im utkvел v pamäti spolu s najkrajšími spomienkami zo svojho detstva.

Ján Buliak

Vďaka bohatému programu strávili deti so svojimi rodičmi príjemné popoludnie

Tabuľka a výsledky zápasov mužstva TJ SOKOL Stankovany

Sezóna: 2007/2008

Trieda: II. trieda dospelí

	klub	zápasy	výhry	remízy	prehry	skóre	body
1.	Demänová	25	22	1	2	125 : 20	67
2.	Komjatná	25	18	2	5	61 : 29	56
3.	Východná	25	13	3	9	51 : 46	42
4.	L.Kokava	25	11	7	7	56 : 39	40
5.	L.Ján	25	12	4	9	47 : 40	40
6.	Ľubňa	25	12	4	9	64 : 58	40
7.	L.Teplá	25	12	4	9	48 : 48	40
8.	Bobrovec	25	9	8	8	46 : 36	35
9.	Uh.Ves	25	10	4	11	44 : 58	34
10.	P.Lupča	25	8	7	10	30 : 31	31
11.	L.Štiavnička	25	5	8	12	36 : 63	23
12.	Prosiek	25	4	8	13	37 : 61	20
13.	Stankovany	25	3	4	18	28 : 94	13
14.	L.Vlchy	25	2	4	19	24 : 74	10

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Vítame medzi nami:

Ruka, ktorá hýbe kolískou, hýbe celým svetom

apríl: Vaneska Kapustová

máj: Sára Balejová

Lenka Helová

Opustili nás:

Posledné, čo človek v živote stráca, je nádej

apríl: Amánia Škutová (77)

máj: Angela Matulová (96)

Anastázia Mandáková (79)

Magdaléna Pečková (83)

Jarná časť

Uh.Ves - Stankovany

2 : 0

Stankovany - P. Lupča

2 : 0

Východná - Stankovany

2 : 1

Stankovany - Komjatná

1 : 2

L. Štiavnička - Stankovany

2 : 0

Stankovany - L. Kokava

2 : 3

L. Vlchy - Stankovany

1 : 2

Stankovany - Ľubňa

2 : 0

L. Ján - Stankovany

2 : 0

Demänová - Stankovany

10 : 0

Stankovany - Prosiek

3 : 3

Stankovany - Bobrovec

2 : 2

❖ LISTÁREŇ

Milí naši čitatelia!

Zaznamenali sme zvýšený počet prispievateľov, čo je pre nás krásny znak toho, že sa chcete na novinách aktívne podieľať. Každý príspevok tak vítame s radosťou a zároveň vyzývame k rovnakému činu ďalších, aby noviny boli viac „VAŠE“

Chcela by som sa s vami všetkými podeliť o spomienku na jazierko v lokalite Močiar, kde som i ja za mlada rada chodievala.

V miestach, kde je dnes postavená budova COOP Jednota, bola kedysi celkom iná stavba. Volali sme ju Kruh. Zo severnej strany bola predajňa s rozličným tovarom a potravinami, ktorú viedol Jozef Húška s manželkou. Od cesty z južnej strany bola športiteľňa spotrebné družstvo vedená učiteľom Leonadrom Blahom. Ďalej v budove bývali Alojz Adamec s manželkou Žofiou a synmi. Hneď vedľa mali zriadenú krčmu. Bol to práve tento človek, ktorý sa staral o jazierko na Močiaroch.

Pri jazierku bolo krásne, nachádzali sa tam dokonca i pánske a dámske prezliekárne a doteraz vidieť rovinu, kde stáli. Z nich viedli drevené schody priamo ku kruhovému jazierku. Jeho dno bolo vylatkované, rovnako ako boky a zospodu vyvierala pramenistá voda. Okolo bola z drevených latiek vytvorená okrasná záhrada a popri plote zas lavičky na oddych.

Veľa ľudí sa sem chodilo kúpať, obzvlášť v lete, keď sa skončili senné práce. V tej dobe sme chodili bosí, nebolo čo obuť ako dnes. Kofkokrát sme mali poranené nohy, prsty zničené od kamienkov na ceste. Obviňovali sme si ich šatkou a pešo, krivajúc sme sa išli liečiť ku jazierku a aj sme sa vyliečili. Ešte aj teraz sa mnohí pristavujú, naberajú vodu do nádob a rany hoja doma. Preto by sa mala prinavrátiť sláva nášho jazierka, nech slúži všetkým nám, nech nemusíme vyhľadávať drahé kúpaliská inde.

Keď sa kedysi dávno našiel občan, ktorý sa vzorne staral o jazierko, myslím, že i dnes sa nájdú takí, ktorí by sa tejto práce zhostili. Lokalita Močiar vždy slúžila občanom. Močili sme tu ľan z ktorého sa tkalo domáce plátno. Vysoká tráva slúžila ako náhrada za dnešné matrace, tou kvalitnejšou sme krmili dobytok a pásli sme tu husi. Keby naši predkovia povstávali z hrobov, veľmi by sa čudovali, čo sa to dnes s jazierkom deje.

Preto dúfam, že sa podarí dať jazierko do poriadku. My občania na to čakáme, a preto „dedičstvo našich otcov, zachovaj nám Pane!“

Antónia Urbanová

Neplánovaný výstup na Šíp

Poslednú májovú nedeľu minulého roka, keď som sa vracal z prechádzky na Močiaroch som v polovici cesty stretol skupinku diskutujúcich turistov. Keď sa priblížili, zistil som, že hovorili poľsky. Jeden z nich sa ma lámanou češtinou spýtal na cestu na Šíp. Autobus ich vysadil pri stanici a od-

tiaľ mali naplánované zdolať našu dominantu. Akýsi účastník povedal, že kedysi dávno túto trasu absolvoval, no cestu si už nepamätá. Poprosili ma, aby som im ukázal chodník, ktorým sa na Šíp opäť dostanú.

Turisti boli vo veku 35-60 rokov. Keď sme sa dostali do osady Podšíp nastalo rozhodovanie najmä tých starších. Ten, ktorý na vrchole už bol absolvoval strmý prístup a ostatní sa ho obávali. No ja som poznal oveľa pohodlnejší chodník a tak nik nezostal v osade. Počasie nebolo veľmi priaznivé, neustále mrholilo, čo bola veľká škoda, pretože turisti si nemohli naplno vychutnať krásu prostredia končiarov Malej a Veľkej Fatry, Choča. Pomalým tempom sme ale kráčali na Šíp. Pri drevenom kríži na jeho vrchole si všetci chlapci zložili čiapky a ženy kapucne. Nepostrehol som, či niekto dal pokyn, no začali sa spoločne modliť. Ešte chvíľku ticho stáli, akoby z úcty k tomuto magickému miestu. Potom rozbalili jedlo a oddychovali. Ponúkli aj mňa. Turisti boli zvedaví, zaujímali sa o históriu a o spôsob, akým sa mohutný kríž na také vysoké miesto dostal. Porozprával som im príbehy a najviac ich zaujal ten s vrtuľníkom. Opäť sme sa vrátili do Podšípu. Poliaci pochádzali z Katovic a tunajší kraj im učaril. Sľúbili, že keď bude počasie krajšie, ešte sa zastavia.

V Dierovej ich čakal autobus, ktorý ich mal vyzdvihnúť. Ukázal som im cestu, podali sme si ruky a zborovým „do widzenia“ sa aj rozlúčili.

V ruke stiskajúc typické krowky som sa vrátil chodníkom naspäť domov, do Stankovian. Vždy, keď sa pozriem na Šíp s neodmysliteľným odevom jeho belavých skál a krížom, strážcom nás všetkých, zaspomínam si na tento neplánovaný, no o to milší výstup.

Alojz Helo

Dobrý deň,

Po prečítaní ďalšieho vydania Stankovských zvestí ma najviac spomedzi všetkých článkov zaujal ten o histórii Stankovian - ako vznikli, kedy boli prvé písomné zmienky, prvý zkladateľ a podobne. Vtedy som si uvedomila, že by som veľmi rada vedela aj ďalšie a podrobnejšie informácie o histórii obce. Nie všeobecné, málohovoriace fakty, ale konkrétne, priamo zo života a vývoja Stankovian. Zaujímali by ma nielen informácie o založení osady, historické doklady o jej založení, dátumy, a letopočty, prvé písomné zmienky, ale veľmi rada by som vedela, kto boli prví ľudia, ktorí v Stankovanoch bývali a žili, čomu sa venovali, ako sa obec rozširovala, ako pribúdala počet osadníkov a dedinčanov, ktoré boli prvé a najstaršie rodiny usídlené v Stankovanoch, ako sa volali richtári, farári, predsedovia, starostovia – prasto ako sa obec rozvíjala od prvej písomnej zmienky až po súčasnosť. A to je aj dôvod prečo Vám opäť píšem, rada by som vedela, či sa v ďalších vydaniach „Zvestí“ budete venovať aj takýmto tematickým článkom- možno by to bola zaujímavá téma pre viacerých Vašich čitateľov.

Vážená pani Belková!

Ďakujem Vám za ohlas na moje články o histórii obce Stankovany. Už som si myslel, že ich nikto nečíta a priznám sa, že po vydaní knihy „V stopách dávno odviazateho času“, som už i s kolegami z redakčnej rady rozmýšľal o tom, že od tejto rubriky upustíme. V spomínanej knihe, ktorú si každý môže zakúpiť na obecnom úrade za sumu 150 Sk, je veľa z toho čo by Vás zaujímalo, je však ladená skôr ako učebnica miestneho dejepisu. Pojednáva o dejinách piatich obcí Dolného Liptova, nebolo v nej miesto na niektoré fakty, ktoré uvádzam v článkoch.

Článok, ktorý vychádza v tomto čísle obecných novín, by Vám mohol dať aspoň čiastočne odpoveď na Vašu otázku. Z historických listín, ktoré sa zachovali do dnešných čias a z ktorých som čerpal fakty obsiahnuté v už uverejnených článkoch, to boli najmä tieto listiny:

1. Donačná listina stankovských šoltýsov - transhumpt z roku 1590, fotografia listiny je aj v pracovni starostu obce.
2. Listina vdovy Izoldy z roku 1337 - je písaná po latinsky.
3. Urbár z r. 1549-1551 - originál nájdete uložený v Štátnom archíve v Nitre vo fonde Iľešházi T. Prefekt č. 1 pol. č. 93-95.
4. Urbár z roku 1625 - originál je uložený v Št. archíve v Bytči.
5. Urbár z roku 1663 - originál je uložený v Maďarskom krajskom archíve v Budapešti, a to pod archívnu značkou U et. C. Fasc. 86 No 19, je písaný po slovensky s maďarsko latinským pravopisom.

V týchto listinách sú uvedené aj mená prvých osadníkov, v urbároch sú spísané aj ich poddanské povinnosti a vidno tam aj majetkovú diferenciáciu obyvateľov. Listiny boli použité aj pri spracovaní textu knihy. V budúcnosti, možno bude treba načrieť i do matrik, tieto sú vedené však až od roku 1710. Či sa i v budúcnosti budeme v obecných novinách venovať historickej problematike, to zatiaľ s istotou neviem povedať, záleží to od záujmu čitateľov, zatiaľ ste však jediná čitateľka, ktorá sa priznala, že ju táto rubrika zaujíma. Ak však bude nejaká budúcnosť, tak by som chcel články orientovať na genealógie jednotlivých stankovských rodov, aby dnešní obyvatelia aspoň približne vedeli, kedy sa ich predkovia s rovnakým priezviskom prvýkrát spomínajú a odkiaľ asi prišli.

Na záver iba toľko, že ak bude záujem, budem pokračovať, ak však mám len zaplniť prázdne strany textom, ktorý obyvateľov zaujímať nebude, budem sa musieť preorientovať na niečo iné. Zatiaľ neviem čo to bude. Ak by ste však mali, prípadne aj ďalší čitatelia, záujem dozvedieť sa niečo konkrétne, budem rád, ak mi pošepnete námet témy do budúceho čísla.

Mgr. Vladimír Urban, redaktor rubriky Z histórie obce

Belková S

Šoltýsi, sedliaci, želiari

Kto žil v našej dedine v minulosti

V starých listinách sa už od 12. storočia stretávame s určitými správnymi zložkami, ktoré pôsobili vo vtedajších dedinách, osadách a usadlostiach. Na čele dediny boli vrchnosťou menovaní hodnostári. Nazývali sa vilici, richtári, šoltýsi, škultéti a kmeti.

Do tatárskeho vpádu v r. 1241 obce hospodárili ako chotárne spoločenstvá. Tu boli obyvatelia usadení na princípoch zvykového práva. V 12. a 13. storočí boli do krajiny povolávaní kolonisti zo západu a pozemková vrchnosť ich už usadzovala na princípoch nemeckého práva resp. zákupného práva. Bolo to výhodnejšie, lebo poddaní usadení na princípoch zvykového práva, nemali žiadne užívacie právo na pôdu, ktorú obrábali. Zemepán im pôdu mohol kedykoľvek odobrať a dať do úžitku niekomu inému. Na základe zákupného práva, sa poddaní stávali vlastníkmí pôdy a túto mohli aj dediť alebo predať.

Šoltýsi mali osobnú slobodu a mali aj právo slobodného sťahovania. Potomkovia šoltýsov bývali aj dedičnými richtármi až do 70. rokov 18. storočia, kedy Mária Terézia zrušila dedičné šoltýstvo. Šoltýs, i keď bol libertín, čiže bol slobodníkom, nebol šľachticom. Nemohol mať poddaných. Stávalo sa však, že niektorí šoltýsi boli nobilitovaní a získali šľachtické tituly. Napríklad Jakub Párnický, bol povýšený do zemianskeho stavu. Potomkovia stankovských šoltýsov, však nikdy nezískali šľachtické hodnosti, preto ani obyvatelia obce neboli ich poddaní, ale spadali pod panstvo Likava.

Stankovany boli poddanskou obcou spadajúcou pod hradné panstvo Likava, ktorému platili feudálne dávky - dane. Na čele obce stál dedičný richtár. Podľa veľkosti majetku a vzťahu k pôde sa obyvateľstvo delilo na šoltýsov, ktorí mali vlastné usadlosti a pôdu oslobodenú od poddanských dávok. Ďalej to boli sedliaci, ktorí vlastnili celú usadlosť alebo jej polovicu, štvrtinu, či osminu a tak ďalej. Mali vlastný dom a okrem

vlastnej pôdy, z výnosov ktorých museli odovzdávať peňažné, alebo naturálne dávky, boli povinní obrábať aj panskú pôdu. Poddaní, ktorí nehospodárili na vlastnej usadlosti, boli želiari. Mohli mať vlastný dom a pôdu najviac vo výmere jednej osminy usadlosti len vnútri obce. Najchudobnejší boli podželiari, ktorí nemali takmer nič, v lepšom prípade pol domu alebo v podnájme miestnosť, kde bývali. Želiari sa v 16. storočí v urbároch označovali aj ako komorníci.

Metlou slovenských dedín boli vojny a morové epidémie. Tieto decimovali obyvateľstvo, preto kráľ a šľachta v 15. a 16. storočí znova povolávali kolonistov do krajiny a snažili sa tak zvýšiť počet dane platiacich obyvateľov. Tentokrát to bolo na princípoch valašského práva. Obyvateľstvo usadené na princípoch valašského práva prispelo k rozvoju dobytkárstva a pasienkarstva. Nešlo však o obyvateľstvo rumunského pôvodu, ako by nasvedčoval názov. Na Slovensku sa zväčša usadzovalo obyvateľstvo ukrajinsko-poľského pôvodu. Najviac valachov bolo usadených vo Švošove, možno aj preto, je švošovské nárečie iné.

Po potlačení povstania vedeného Jurajom Dóžom, ktoré vypuklo v dôsledku ťažkých životných podmienok poddaných, šľachta v r. 1514 vydala Werbóczyho tripartitum, ktorým odňala poddaným právo sťahovania. Nemohli sa slobodne ženiť a vydávať bez súhlasu zemepána, nemohli dávať svoje deti do učenia na remeslá. Tento zákon, pripútal poddaných k pôde na večné časy. Bol to tzv. zákon o nevoľníctve, ktorý bol zrušený až Jozefom II. Habsburským. Po potlačení dóžovho povstania, šľachta začala vydávať urbáre. Boli to súpisy poddanských povinností. Okrem toho, tieto listiny zachytávali majetkovú diferenciáciu obyvateľstva, mená osadníkov, poddanské dávky a robotné povinnosti.

Najstarší zachovaný urbár, ktorý sa týka Stankovian je z r. 1549. Podľa neho, bolo

v tomto čase v Stankovianoch šesť usadlostí - sessií. Žili tu na troch usadlostiach potomkovia šoltýsov označovaní pojmom kmeť. Napríklad dom Andej nový kmeť, dom Matej nový kmeť a dom deti večitého richtára Gregora. Zo sedliakov to bol Jakub Tomášovič, Laurin Štefanovič a Peter Vaňovič.

Ďalšie dochované urbáre sú z roku 1625 a z roku 1663. V týchto urbároch už sa spomínajú aj želiari. Podľa týchto urbárov v Stankovianoch žili nasledovní obyvatelia: Ján, Juraj, Matej, Daniel, Jeremiáš, Gašpar, Adam Michal - Stankovskí šoltýsi.

Sedliaci: Dvor - Michal Rak a v jeho dvore býval Tomáš Svrček a vdova Urbana. Dvor Juraja a Ambróza Ondrejovičovcov. Dvor Juraja a Štefana Prekopovcov. Dvor Juraja, Mikuláša, Laurinca, Jakuba Vicianovcov. Dvor Tomáša a Martina Vaňovičovcov.

Šoltýske dvory boli dva a sedliackych dvorov bolo päť. Najpilnejším a najbohatším sedliakom bol Michal Rak, ktorý mal v súpise najviac zasiatych kopaníc.

Komorníci - želiari: Ján a Daniel Rojko, Matej Poliak, Matej Tešky, Matej Fedor, Tomáš Jurkovič, Juraj Sajdák, Jakub Mattko, Mikuláš a Jakub Hudekovič a vdova Kuba Stankovianskeho. Želiarskych dvorov bolo sedem.

Urbár z r. 1663 je písaný po slovensky a našiel som ho v maďarskom krajinskom archíve v Budapešti.

V ďalšom súpise, kde sa spomínajú stankovské kopanice, a ktorý je súčasťou urbáru z r. 1663, ale je písaný už po latincky, sa spomínajú ešte mená Michal Sršeň, ktorý sial v Polonke na vicianovských zemiach, Adam Lhatk, ktorý pracoval na novej kopanici, Tomáš Bražina sial s Martinom Vaňovičom na Laziskách. Okrem toho sa tu spomínajú kopanice privandrovalcov, príšecov (inquilinorum kopanicze). Inquilíni, vlastníci menej ako jednej osminy usadlosti, boli to podželiari. Uvádzajú sa mená Ján Klenjec, ktorý sial s Danielom Rojkom na troch poliach, Juraj Rojko sial sám, Andrej Tatar, ktorý spolu s Andrejom a Matejom Fedorom sial na poliakovskom. Ešte sa spomína Juraj Vojtko s bratmi, ktorí sejú do repiska a do pasenia, ďalej sa spomína

Juraj Blažej, Andrej Jurkovič, Barbara Tatičská - vdova a Tomáš Zazeam, či Zazeram siali spolu.

Po šoltýsoch Ztankovianštech alebo Stankovian-ských nám zostal len názov obce, i keď ich bočné vetvy s inými priezviskami žijú v dedine dodnes. Po niektorých osadníkoch nám zostali názvy osád ako Rojkov, Fedorov a po niektorých sa zem zľahla. Niektoré priezviská ako Poliak, Urban (spomínajú sa prvýkrát v r. 1625), Klenec a Tatár, (spomínajú sa prvýkrát v r. 1663), od 17. storočia pretrvali dodnes.

Dobová fotografia zo stankovianskej svadby z roku 1930, kde vidieť prenikanie mestského odevu

Operený les

Jeden z najväčších zázrakov na našej planéte sa skrýva za jednoduchým slovom les. Všetci ho potrebujeme – jednému poskytuje oddych a načerpanie nových síl, inému poskytuje prácu, ďalší si z lesa prináša jeho chutné dary. Pod pojmom les sa skrývajú nielen stromy, ale tvorí ho rozmanitý život vo forme neobyčajnej flóry a fauny. Azda najkrajšia reč, ktorou sa k nám prihovára je reč vtákov – nenapodobiteľných operených interpretov jeho zvukov. K osobitým predstaviteľom, ktorých môžeme vidieť a počuť v našej obci a jej okolitých lesoch patria:

Orol skalný – vzácny dravec z čeľade jastrabovitých, patrí medzi ohrozené druhy. Veľkosťou patrí k najväčším zástupcom rodu orlovitých. Samček sa výrazne odlišuje od samičky veľkosťou, rozpätím krídel a hmotnosťou. Samička dosahuje dĺžku tela 90 – 100 cm pričom samec je o 10 cm menší. Rozpätie krídel sa u samcov pohybuje medzi 190 – 210 cm, u samičiek 200 – 230 cm. Má tmavohnedú farbu. Chvost je tmavohnedý, popretkávaný križovými, svetlejšími hnedými pruhmi. Zobák je tmavosivý až hnedočierny. Nohy sú operené až po veľmi silné žlté pazúry. Pre orla je typické rozprestrenie letových pier (letiek) na konci krídla, ktoré zmenšujú turbulencie. Dožívajú sa 20 rokov, v zajatí viac ako 30 rokov. Je výnimočne silný a veľmi šikovný. Ako pri iných dravých vtákoch, najsilnejšie mláďa zabije svojich slabších súrodencov. Tento proces sa nazýva kainizmus.

Na Slovensku sa vyskytuje 60 – 80 párov, hniezdi 20 – 25 párov. Je zákonom prisne chránený, jeho spoločenská hodnota je 100 000 Sk.

Sokol sťahovavý - veľkosťou patrí k menším dravcom z čeľade sokolovitých. Dĺžka tela 430 mm, krídla samčekov 310 mm, samičiek 355 mm, chvosta samčekov 150 mm, samičiek 175 mm. Vrchná strana tela je tmavosivá s modrastým nádychom, spodná belavá so silným priečnym vlnkovaním. Hlava čiernohnedá, na bokoch hrdla zasahuje výrazná čiernohnedá kresba ostro kontrastujúca s bielym hrdlom. Vyskytuje sa počas celého roka. V potrave prevládajú drobné, až stredne veľké vtáky, zriedkavo cicavce. Je extrémne vzácny. Dnes je väčšina hniezdisk opustená a na celom území Slovenska pravdepodobne hniezdi iba 5 – 7 párov (hniezdisko má aj na Šípe), zimujúcich je 5 – 10 jedincov. Nezodpovedným odstrelom a ničením (vyberaním) hniezd, ako aj vyrušovaním na hniezdiskách v čase hniezdenia sa stal jedným z najviac ohrozených dravcov na Slovensku, jeho spoločenská hodnota je 120 000 Sk.

Jastrab veľký (lesný) – dravec z čeľade jastrabovitých, vyniká svojimi letovými schopnosťami pre ktoré má široké uplatnenie v sokoľarstve. Na rozdiel od väčšiny dravcov nerád krúži, ale vďaka širokým krídlam a dlhému chvostu má vynikajúce manévrovací schopnosti aj v zalesnenom teréne. Loví tak, že si sadne do koruny stromu, málokedy na vrcholec, alebo letí nízko nad zemou.

Loví priemerne veľké vtáky ako sú holuby, vrany, bažanty a divé kačky. Z cicavcov sú to hlavne veveričky, ale je schopný uloviť aj zajaca (hlavne v jeseni). Podobne ako u iných druhov je samička väčšia ako samec. Dospelé vtáky majú na hrudi a bruchu hnedé, podlhovasté škvrny. Na zimu neodlietajú na juh, ale sa potulujú po kraji. Na Slovensku hniezdi 1 600 – 1 800 párov, zimuje 3 000 – 5 000 jedincov. Je menej ohrozeným druhom s tendenciou mierneho poklesu. Jeho spoločenská hodnota je 40 000 Sk.

Jastrab krahulec – tento dravec má rozpätie krídel 60 – 80 cm. Samec sa od samice líši nielen veľkosťou (o štvrtinu menší), ale aj do červena sfarbenou hrudou a tvárou. Loví pernatú zver. Na korisť sa prudko vrhá a často ju prenasleduje. V zime naše krahulce obvyčajne odlietajú južnejšie a k nám prilietajú severské jedince. Na Slovensku hniezdi 1 500 – 2 000 párov, zimuje 4 000 – 8 000 jedincov, je menej ohrozeným druhom so stabilným populačným trendom, jeho spoločenská hodnota je 40 000 Sk.

Sluka lesná (hôrna) – patrí do radu bahniaky z čeľade slukovitých. Obývajú lesnaté lokality. Naše sluky zimujú v severnej Afrike a vracajú sa koncom marca. Tiahnu v noci. Večerný ťah je spojený s tokaním. Kohúti vylievajú nad údolím a jemným pískaním alebo typickým „vorkaním“ vyzývajú na zemi prikrčené samičky, aby sa ozvali. Hniezdiacich párov je na Slovensku 1 300 – 2 500, zimujúcich do 10 jedincov, majú stabilný populačný trend, ich spoločenská hodnota je 40 000 Sk.

Tetrov hlucháň – kurovitý vták z čeľade bažantovité veľkosti sliepky (dĺžka tela 450 – 500 mm, krídla 250 – 265 mm, chvosta 160 mm), čierno sfarbený, na hlave, krku a prsiach s kovovým leskom, má lýrovitý chvost. Pri tokaní sú nápadné biele perá na spodnej časti chvosta, cez krídlo vedie biely pásik. Sliepka je hrdzavohnedá. Jeho domovom sú riedke lesy, vyhľadáva okrajové polia, lesné holiny a pasienky. Toto prostredie mu poskytuje i potravu, hlavne puky, listy i jahňady briez, jelší, osík, lesné bobule a hmyz. Tokanie prebieha na zemi a často za účasti mnohých kohútov. Ako náhle sa začne rozvídnievať, ozve sa syčivý a ostrý začiatok piesne tetrova, pri ktorej kohút nadskakuje a trasie krídlami. Najpôsobilnejšie je však bublanie, vysoký klokotavý hlas, ktorým kohút obhajuje obsadenú časť tokanišťa. Početnosť – hniezdiacich párov na Slovensku 500 – 700 (aj v oblasti Šípa), zimujúcich jedincov 1 100 – 1 200, v populačnom trende zaznamenaný výrazný pokles. Jeho príčinami sú stále intenzívnejšia ťažba dreva na lokalitách kde sa vyskytuje, používanie pesticídov v lesnom hospodárstve a výstavba lesných ciest. Spoločenská hodnota tohto hrabavca je 100 000 Sk.

Murárik červenokrídly – tento drobný vták z čeľade kôrovníkovitých (dĺžka tela asi 165 mm, krídla 95 mm, chvosta 60 mm) sa postavou podobá kôrovníkovi. Má dlhý, nadol jemne prehnutý zobák, z vrchu je bridlicovosivý, zospodu tmavosivý. Charakteristické sú červeno sfarbené ma-

Orol skalný sa právom stal symbolom sily

lé a stredné krídlové krovky. Letky a veľké krídlové krovky sú hnedé až červenohnedé, iba v základnej časti vonkajších zástavíc majú červenú škvrnu. Je stály a prelietavý. Dnes je zriedkavý, až vzácny horský a vysokohorský druh, ktorý vyniká svojím osobitým výrazným sfarbením. Početnosť na Slovensku je 30 – 50 párov (jeden pár aj na Šípe), zimujúcich býva 50 – 150 jedincov. Je menej ohrozený, jeho stav je stabilný, spoločenská hodnota je 70 000 Sk.

Črievičník papučkový, naša najkrajšia divorastúca orchidea

Strnádka trstová – patrí do radu vrabco tvaré, čeľade strnádkovité (dĺžka tela 16 cm, rozpätie krídel 21 – 26 cm, hmotnosť až 27 g). Samček má hlavu, bradu, hrvol a vrchnú časť prs čiernu. Fúz i krk má biely, spodnú stranu hnedastobielu. Chrbát je čierny so širokými hnedočervenými okrajmi pier. Samička má hlavu hnedú a hrdlo s hrvoľom červenakastožlté. Nadočný pásik a fúz sú žltkasté. Hniezdi dva razy do roka. Živí sa v lete hmyzom, v malej miere semenami rastlín, v zime opačne. Na Slovensku je hniezdiacich 20 000 – 40 000 párov (dôležitý je výskyt v oblasti Rojkovského rašeliniska), zimujúcich je 500 – 3 000 jedincov. Ich stav je síce stabilný, ale zasluhujú si ochranu v dôsledku likvidácie hniezdných biotopov. Spoločenská hodnota je 10 000 Sk. Les, ako každý živý tvor, je ľahko zraniteľný. Človek, ktorý potrebuje les k svojmu životu, ho najviac ohrozuje. Je len na nás, ľudoch prítomnosti, postarať sa o to, aby sme budúci generáciám odovzdali les, ktorý sa im bude prihovárať ľubeznou rečou svojich obyvateľov.

Ján Buliak

„Neboj sa!“

Farnosť Stankovany, ku ktorej patria Kraľovany vychovala ďalšieho kňaza. Osoba **Michala Pásztor**a nikomu nie je cudzia. Veď kto by nepoznal jeho nákazlivý smiech a dobrosrdečnú povahu?

Vo svojom živote si zvolil kľukatú cestu. 21. júna 2008 bude vysvätený za kňaza.

Kto Vás priviedol na cestu povolania ži- vota kňaza?

Základ mi dali rodičia. A potom prišli do cesty kňazi a jeden zvlášť, ktorý to akosi rozhýbal. Ale pred tým všetkým bolo Pánovo volanie, ktoré sa dá ťažko opísať. Bez toho to nejde. On volá koho chce a dáva človeku slobodu, či na to volanie odpovie, alebo nie. Ja som to volanie v sebe pocítil pri diakonskej vysviacke našich rodákov bratov Lackovcov. Odpovedal som ÁNO a vďaka mnohým ľuďom, ktorí ma na tejto ceste sprevádzali modlitbami a obetami, tu dnes môžem stáť pripravený do služby.

Aké boli reakcie Vášho najbližšieho okolia rodiny a priateľov?

V rodine to prijali normálne. Okolie? Niektorí nevedeli vôbec, že som sa takto rozhodol a dozvedeli sa to možno až po prvom príchode na prázdniny. A iní boli radi a cítil som z ich strany duchovnú podporu.

Určite máte svoju vysnivanú farnosť, ako by mala vyzerat' a akí ľudia by v nej mohli byť. Prezraďte nám niečo z Vašej predstavy.

Vysnivanú farnosť nemám. Samotná farnosť má vždy vyzerat' ako jedna dobrá rodina. A v rodine by mala byť predovšetkým dôvera a láska na oboch stranách – zo strany rodičov k deťom a deti k rodičom. Preto si treba hovoriť vždy pravdu a neprispôsobovať ju skutočnosti vo svoj prospech natoľko, že to už ani nebude pravda, čo hovoríme. Potom vznikajú zbytočné napätia, nedorozumenia... A čo je najväčšia škoda, že kňaz stratí dôveru a lásku k veriacim, keď zistí, že bol oklamán, zaskočený.

Farská rodina je kňazova duchovná rodina. Kňaz je v nej hlavou a otcom, ktorý je do farnosti poslaný. Každý otec v rodine nepanuje, ale slúži a obetuje sa pre dobro a prospech svojich detí, pokiaľ mu zdravie a sily dovoľia. Od detí mu zato právom patrí úcta a pozornosť. Preto v tej duchovnej rodine si predstavujem, že si budeme účtu a lásku prejavovať navzájom. Nikoho nechcem vynechať z lásky, pokiaľ vidím u neho dobrú vôľu. A tak ako som ja poslušný biskupovi, veriaci majú byť poslušný svojmu kňazovi. Lebo v rodine nie otec poslúcha deti, ale deti poslúchajú otca vo všetkých veciach, ktoré sa týkajú viery, mravov či vernosti Cirkvi.

Vybralistesi náročnú, ale o to statočnejšiu úlohu. Máte nejakú obavu z budúcnosti?

No obavy sú. Je prirodzené keď človek ide do niečoho nového, nepoznaného, že má obavy. Ale na tejto ceste nikdy nie som sám. Vždy je pri mne Ten, ktorý ma povolal. A ja som pri

povolani počul „Neboj sa!“. Tento samotný výrok sa vo Svätom písme spomína viac ako 365x. To znamená, že akoby Pán hovoril každý deň, ba možno aj viac krát: „Neboj sa, ja som s tebou každý deň a vo všetkom“. „Nebojte sa otvoriť Kristovi svoje srdcia do korán.“ To boli slová na začiatku pontifikátu Jána Pavla II. On vám z neho nič nevezme. Naopak, naplní vám ho úplne a vylieči zo všetkých rán.

Ste rodák z Kraľovian, a zároveň farník farnosti Stankovany. Ktorú spomienku na našu farnosť si budete vo svojom pôsobisku najstarostlivejšie uchovávať?

Narodil som sa v Žiline, ale od dvoch rokov som vyrastal v Kraľovanoch, takže sa považujem za rodáka z Kraľovian, a keďže územne patríme, ako jedna z filiállok, do farnosti Stankovany, tak sa do istej miery cítim aj ako rodák zo Stankovian. Tých spomienok je viac. Mne sa vždy páčil odpust na slávnosť Božského Srdca Ježišova. To vtedy vládla vo farnosti taká zvláštna atmosféra. A potom večer slávenie svätej omše, keď naplnený kostol sa, obrazne povedané, chvel pri speve. Ale skôr ako spomienky, si budem uchovávať v srdci tento kraj. Raz darmo, všade dobre, doma najlepšie. Neraz pri ceste vlakom, a najmä od Žiliny, som počul od cestujúcich, keď videli z vlaku okolitú prírodu Kopu, Šíp, že tu je naozaj nádherný kraj. A je to pravda. V každom ročnom období.

Príchod nového kaplána/kňaza do novej farnosti je často krát sprevádzaný počiatočnou nedôverou, možno ostýchavosťou veriacich.

Povedal by som, že nie len ostýchavosťou veriacich ale aj kaplána. Predovšetkým však, kňaz si získa ľudí tým, že je ľudský. Kňaz vo farnosti je najviac, alebo mal by byť čo najviac v kontakte s ľuďmi a nie sa pred nimi uzatvárať a už vôbec nie vyčkávať, že ľudia prídu za ním. Áno prídu, ale len v úradnej veci. Preto on musí vychádzať k nim. Myslím, že tunajší farníci, ale aj iní ľudia, s ktorými sa poznám, ma poznajú ako veselého človeka, ktorý rád prehovorí pár slov s nimi a aj zažartuje.

Bohužiaľ v súčasnosti klesá záujem mládeže o navštevovanie sv. omší. Máte nejakú predstavu, ako ich prinavrátiť späť do kostola?

Mladí sú dnes veľmi rozbehaní, či už za štúdiom, prácou alebo inými povinnosťami. A doba je taká, že Pán Boh je kdesi na neviem koľkom mieste v ich živote. Samozrejme nie u všetkých. Sú však aj takí, ktorí sa hľadajú, alebo hľadajú čosi, čo by ich naplnilo. Niektorí sa vidí v počítačoch, iní v autách, iného naplnia hudba. To je všetko dobré, ak to vie použiť aj pre druhých a na dobré ciele. Mladých však človek spozná najlepšie pri kontakte s nimi. Preto aj ja sa chcem snažiť takto spoznávať mladých a cez to dobré a krásne, čo v nich je, priviesť ich

blížšie k Ježišovi. A v tom, čo ich trápi, s čím zápasia, chcem im pomôcť ako budem vedieť, či radou, vo sviatosti zmierenia, v osobnom rozhovore, no najmä modlitbou. Ježiša sa naozaj netreba báť, on nie je netvor, ale LÁSKA a MILOSRDENSTVO.

Kedy a kde sa uskutoční Vaša vysviacka a kedy budete sláviť primičnú svätú omšu? Ako sa na nej môžu zúčastniť farníci zo Stankovian?

Vysviacka sa uskutoční 21. júna 2008, v sobotu, o 10.00 hodine v Katedrále svätého Martina v Spišskej Kapitule.

Primičnú svätú omšu budem sláviť o týždeň v sobotu 28. júna 2008 o 11.00 hodine.

Chcem aj touto cestou poprosiť o duchovnú i materiálnu prípravu a pomoc. Duchovnú v zmysle intenzívnejšej modlitby za seba navzájom, aby to všetko dobre dopadlo a aby som v kňazstve vytrval až do konca. Pokiaľ je možné prosím, aby ste v rámci tej duchovnej prípravy, pristúpili ku sviatosti zmierenia a svätému prijímaniu. Pri novokňazskom požehnaní je možnosť získať za obvyklých podmienok plnomocné odpustky.

Po materiálnej stránke chcem poprosiť o pomoc všetkých ochotných ľudí, pri väčšom upratovaní a príprave výzdoby v okolí kostola. 27. júna, v piatok o 6.30 ráno bude svätá omša a po nej, ktorí môžu prísť na 7.00 hodinu ku kostolu, a tam sa už zadedia konkrétne úlohy.

Celkom na záver sa chcem aj touto cestou poďakovať všetkým, ktorí mi akoukoľvek pomocou, či hmotnou alebo duchovnou, pomohli na ceste ku kňazstvu. Zároveň chcem odprosiť, ak som sa niekoho dotkol, zarmútil či urazil. Ospravedlňujem sa a naozaj som nikomu nechcel zle. Nech nás i naďalej spája veľká sila modlitby. K tomu vám všetkým s radosťou v deň primícií udelím novokňazské požehnanie.

Ďakujem za rozhovor

lk

Stavanie „májky“ v Stankovanoch

Začiatok mesiaca privítali Stankovanci vo veľkom štýle. Druhý ročník stavania „májky“ nasvedčoval tomu, že záujem pri navrátiť ľudové tradície nazad na dedinu je stále živý.

Pred novo zrekonštruovaným kostolom v Stankovanoch sa 10. mája stretla mládež, živá kapela, všetci zvedaví a tí, ktorí si

s radosťou prišli obzrieť miestnu parádu. No v neposlednom rade to boli chlapci, chlapci, ktorí „májku“ vlastnoručne zhotovili, niesli a postavili.

Skupina dobrovoľníkov v zložení Alojz Gašper, Daniel Gašper, Ján Gašper a Milan Straka vybrali 22 metrov vysoký červený smrek, ktorý po šesť dňovom ošetrovaní vystavili na obdiv pred kostolom. Dievčatá v krojoch a živá hudba ich náročnú úlohu povzbudzovali spevom a tancom. lk

Pod „májkou“ si našla miesto každá generácia

Všetky kvety do rúk mamy

Pavol Štefánik

Všetky kvety do rúk mamy
vkladám ako drahokamy
za jej lásku plnú nehy,
za zelené detské brehy,
za jej štedrosť, starosť v hlave,
za dni šťastné, za dni hravé,
za rozprávku nad kolískou,
za to, že vždy stojí blízko,
aby si ma pohladila,
moja mama nežná, milá.

Učili sme si naše matky

Obecné zastupiteľstvo v Stankovanoch dňa 11. 5 2008 usporiadalo slávnostnú akadémiu pri príležitosti oslavy Dňa matiek. K sto sedemnástim pozvaným matkám, ktoré majú troch potomkov, sa vŕcnym a milým slovom prihovril starosta obce Ing. Ján Tatár. Vyzdvihol nezastupiteľný význam a postavenie ženy - matky v rodine a spoločnosti.

K slávnostnej atmosfére nedeľňajšieho odpoľudnia prispeli aj žiaci Základnej a materskej školy v Stankovanoch so svojim programom, ktorý pripravili spolu s učiteľmi. Svojou troškou k programu prispela aj komisia kultúry, vzdelávania a športu malou formou hudobnej produkcie piesňami o matkách. Po malom občerstvení prítomných žien, žiaci našej školy odovzdali svojim mamám a starým mamám pripravené kvety a utierky, ktoré sa gazdinkám určite zídu. Na záver podujatia starosta obce poďakoval prítomným za účasť a zaželel veľa zdravia.

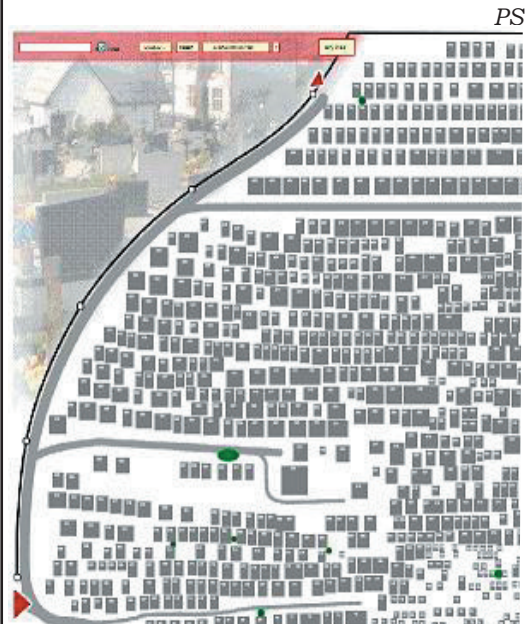
Milan Matejčík

Program „Cintorín online“

Nielen našim občanom, ale aj ľuďom, ktorí v Stankovanoch už nebývajú alebo tu majú pochovanú svoju rodinu, je od apríla tohto roku verejne prístupný zoznam hrobových miest. Zverejnený je spolu so schématickou mapou miestneho cintorína. Program „Cintorín online“ umožňuje vyhľadať a zobrazovať hrobové miesta podľa mena, priezviska, rodového mena alebo roku úmrtia a je dostupný pre užívateľov internetu na webovej stránke „www.stankovany.sk“ v sekcii „Pre občanov alebo priamo na adrese www.stankovany.sk/cintorin-online. Hrobové miesta sú číslované v radoch postupne od južnej strany cintorína. Všetky údaje o hroboch sú podľa skutočného stavu na náhrobných kameňoch a tieto sa budú priebežne aktualizovať.

Online cintorín je prehľadne upravený, možnosť prehliadania virtuálnej verzie cintorína je takto ľahko dostupná každému záujemcovi. Umiestnené sú aj fotografie pre ľahšiu orientáciu na mape.

V týchto dňoch sa pripravuje aj výtlačná schématická mapa, ktorá bude spolu s abecedným zoznamom rodín a príslušných hrobových miest vyvesená na budove domu smútku.

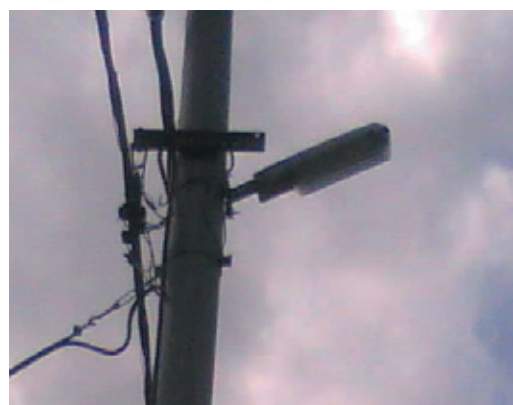
Skúšobný program je optimalizovaný pre prehliadač Mozilla

Zmena otáčacích hodín POŠTY

Pondelok	7:30 - 11:00	13:00 - 15:00
Utorok	7:30 - 11:00	12:30 - 14:30
Streda	7:30 - 10:15	13:00 - 17:00
Štvrtok	7:30 - 11:00	12:30 - 14:30
Piatok	7:30 - 11:00	13:00 - 15:00
Sobota	Z A T V O R E N É	
Nedeľa	Z A T V O R E N É	

Úspora na verejnom osvetlení

Obec Stankovany investovala nemalú finančnú čiastku do renovácie a rozšírenia verejného osvetlenia. Vďaka výmene starých svietidiel, klasických výbojek, za úsporné žiarivky sa podarilo znížiť spotrebu elektrickej energie. V porovnaní s minulým rokom ušetrila obec na verejnom osvetlení 160 000 Sk. Počet svietidiel sa zväčšil najmä v okrajových častiach a fungujú aj v nočných hodinách. Starosta obce prisľúbil aj ďalšie rozširovanie siete verejného osvetlenia. Zvýši sa tak bezpečnosť občanov a ich majetku a rovnako sa zlepši prístup vozidiel záchranného systému, ktorý mal s dostupnosťou k rodinným domom v nočných hodinách nemalé problémy. lk